MOM
Terugblik 2010
&
Vooruitblik 2011

MOM Terugblik 2010 en Vooruitblik 2011

Inleiding
Ook in het tweede jaar van de MOM (Maatschappelijke OntwikkelingsMaatschappij) is de wijk een vindplaats van het leven van alle dag;

- de buurvrouw die even een sigaretje komt bietsen en gelijk het nieuws uit de wijk vertelt,
- de achterbuurjongen die een stageplaats regelt samen met een van de jobcoaches,
- de woonconsulent die een project komt toelichten,
- een lid van het buurtpreventieteam die zijn belevenissen komt vertellen,
- de achterbuurvrouw die komt met een klacht over haar huis en gaat met een baan,
- de wijkverpleegster voor een tussenstop onderweg van het ene gezin naar het andere,
- de wijkambassadeur die een buurtbewoner aanmeldt voor begeleiding naar werk;
- de jongeren van de Bodde die trots hun geklaarde klus komen laten zien.

"Nabij zijn vanuit vertrouwen" aan de inmiddels fameuze keukentafel. Was het startjaar 2009 het jaar om de MOM op de kaart te zetten, in 2010 is focus aangebracht op de doelen van de Tilburgse wijkimpuls 'werk, armoede en startkwalificatie'. In deze Terugblik 2010 een verantwoording van de zaken waar de MOM zich in 2010 hard voor maakte, acties die lukten en die mislukten.

Positieve weg omhoog
In beide wijken Groenewoud en Kruiden- en Kleurenbuurt ontstaat stilaan het gevoel dat het stapje voor stapje beter gaat met de wijk. Wijkbewoners geven aan:

- dat er goede initiatieven opgestart of versterkt worden in de wijk;
- dat er minder negatieve publiciteit is over de wijk;
- dat ze het gevoel hebben weer mee te tellen;
- dat merkbaar en voelbaar de goede weg omhoog is ingezet.

Enthousiasme en betrokkenheid bij bewoners groeit meer en meer. Uiteraard altijd fragiel, maar het goede wordt gekoesterd. Regelmatig worden we op ons hart gedrukt om vooral vol te houden, ook in economische en financieel zware tijden. De positieve lijn omhoog wordt ervaren als gevolg van de gezamenlijke inzet van alle partijen in de wijk. Het is voor bewoners steeds meer duidelijk wie wat doet en waar verantwoordelijk voor is. MOM verbindt vragende bewoners met de juiste instantie(s) of met een mogelijke oplossingsrichting.

Het tweede jaar van de MOM stond in het teken van *focus* en *borgen*. Het MOM-bestuur stelde de focus vast op de drie Tilburgse impulsdoelen **werk**, **armoede** en **opleiding** met als onderlegger schoon, heel en veilig. Met deze focus versterken MOM-partners en gemeente elkaar in de wijk en wordt de gezamenlijke energie doel- en resultaatgericht ingezet.
De MOM heeft hier wisselend een rol als:

1. **aanjager** op de voorgrond;
2. **versterker** op de achtergrond;
3. **verbinder** tussen werkers.

Van elk van deze rollen komen voorbeelden aan de orde in deze Terugblik.

Initiatieven borgen is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Soms zijn initiatieven nog pril, moeten zich eerst bewijzen, alvorens er ook sprake kan zijn van borging. Soms zit daarbij ook de systeemlogica de 'vrijbuitersrol' van het experiment in de weg. Bij andere initiatieven geldt het principe van 'goed voorbeeld door professionals, doet goed volgen door wijkbewoners'.

MOMse acties

1. Als **aanjager**:
   - **MOM@Work** heeft in 2010 43 werkzoekende mensen geholpen aan werk of activering, ongeacht uitkeringssituatie, grotendeels doorverwezen door werkers uit de wijk. MOM@Work toont aan dat het bemiddelen van mensen naar werk vanuit de wijk werkt. 70% van de mensen zijn langer dan 1 jaar werkloos, 95% heeft naast werkloosheid andere problematieken, met name schulden en daaruit weer voortvloeiende problemen. MOM@Work werkt onorthodox en heeft geen last van stigma's en bureaucratie die stedelijke loketten met zich mee brengen. Voor 2011 is er overleg en wederzijdse welwillendheid om MOM@Work over te dragen en te borgen bij Sociale Zaken. Hoe groot het maatschappelijk rendement van MOM@Work is, sociale stijging van de wijkbewoners en hun gezinnen en de besparing op uitkeringsgelden, is moeilijk uit te rekenen in euro's. MOM@Work wordt gefinancierd uit het Tilburgs Akkoord.

     Resultaat: In 2010 is een wijkgerichte succesvolle werkgelegenheids-aanpak is ontwikkeld die in 2011 geborgd wordt bij Sociale Zaken.

   - **Namen en rugnummers**. MOM heeft vanaf den beginne gepleit voor de beschikbaarheid van de gegevens van mensen met een uitkering (WWB- of UWV), zodat vanuit de wijk bekeken kan worden wie welke actie naar deze wijkbewoner onderneemt. Ook voor het meten van resultaten is dit van belang omdat percentages en 'stoplichtjes' weinig zeggen over de bereikte resultaten. Sociale Zaken heeft nu goed inzicht over haar klanten en de positie op de participatieladder en deelt dit – onder strikte privacyvoorwaarden – met partners in de wijk. Met UWV worden soortgelijke afspraken verwacht.

     Resultaat: Er ontstaat een goed en werkbaar inzicht in de mensen achter de werkloosheidscijfers en hun talenten en mogelijkheden.

   - **Groenewoud schoon, heel en veilig**
     In Groenewoud is flink geïnvesteerd in schoon heel en veilig. Een wijkschoonmaker (via WZSW) heeft ervoor gezorgd dat het Pater van den Elsenplein en aangrenzende straten en achterpaden schoon gehouden zijn. Na het goede voorbeeld van de wijkschoonmaker wordt deze opgevolgd door het programma 'Groenewoud Schoon' waarin bewoners een centrale rol krijgen, ondersteund door de corporaties, BAT, gemeente, ondernemers en De Twern. De opbouwwerker is trekker van 'Groenewoud Schoon'.
     Daarnaast is het plein beveiligd met camera's waardoor de rust op het plein is wedergekeerd. MOM heeft enkele ondernemers aangespoord een ondernemersvereniging op te zetten die voor de gemeente aanspreekpunt is voor zaken op en rondom het plein. Opbouwwerk heeft met ondernemers, wijkraad e.a. een succesvol Sinterklaas- en Kerstfeest georganiseerd. De ondernemers zijn meer dan voorheen betrokken bij activiteiten op het plein en de negatieve houding na het afblazen van de grootse herstructureringplannen is zo goed als verdwenen.

     Resultaat: Door bewoners en ondernemers op de punten 'schoon, heel en veilig' met een goed voorbeeld tegemoet te komen, is er nu draagvlak om acties samen te doen en uiteindelijk over te nemen.

2. Als **versterker** op de achtergrond:
   - **Het Bodde-huis** in de Kruidenbuurt vormt voor twee groepen verstandelijk beperkte leerlingen in de leeftijd van 16 tot 20 jaar als proef voor tenminste 1 jaar een combinatie van een leerwerktraject en dagbesteding. Aan het einde van de schooldag gaan de leerlingen weer naar huis. Het leerproject in het Boddehuis heeft een tweeledig doel. Enerzijds leren de leerlingen hoe het is om in een buurt te wonen en wat zij samen met bewoners voor de wijk kunnen betekenen, anderzijds leren zij welke taken er komen kijken bij het zelfstandig wonen zoals bijvoorbeeld koken, huishouden en administratie Buurtbewoners zijn door de Twern betrokken bij de activiteiten van de leerlingen in de wijk. Ontmoeting en meedoen staan centraal.

     MOM heeft samen met Dolf Beckx (Beckx & Van Loon) de verbinding gelegd vanuit De Bodde met de drie corporaties. Het enthousiasme en daadkracht bij de woonconsulenten zorgde ervoor dat er in recordtijd een pand beschikbaar is gekomen voor het Boddehuis. Samen met De Bodde en De Twern is er gezorgd voor een gedragen projectplan. Het Boddehuis is in september 2010 geopend. Corporaties vormen samen de projectleiding.
     Het Boddehuis met zijn bijzondere bestemming wordt ook door de omwonenden goed ontvangen. Verschillende wijkgenoten hebben al initiatieven ingediend, waarmee ze samen met leerlingen aan de slag willen. Het project is uniek in Nederland; niet eerder zochten woon-, welzijn- en onderwijsinstellingen de samenwerking om leerlingen te leren wonen in de wijk.

     Resultaat: Het Bodde-project draagt bij aan de leefbaarheid van de buurt en helpt de verstandelijk beperkte jongeren een zelfstandig bestaan op te bouwen.

   - **Het Werkpunt** (voormalig buurthuis Kievitslaer) wordt een unieke plek in de Kruiden- en Kleurenbuurt waar activering en werk centraal gaan staan; een uitdrukkelijke wens van bewoners om dichtbij in de wijk buurtbewoners hun talenten laten inzetten. Een plek,
     - met buurtdiensten (i.s.m. Wonen Zorg Service in de Wijk);
     - met werkplaatsen (i.s.m. met ondernemers uit Kruidenbuurt);
     - met startersplekken (i.s.m. startersadvies) voor beginnende ondernemers;
     - met re-integratietrajecten (i.s.m. Sociale Zaken, re-integratiebureaus);
     - met leerwerkplekken (i.s.m. ROC e.a.);
     - met de open buurtschool (ook ROC);
     - met een goede bak koffie voor iedereen die actief wil zijn.

     Het Werkpunt heeft als de bron in de Kruiden- en Kleurenbuurt en een uitstraling naar heel Tilburg West. Kortom een prettige plek voor activering en participatie in alle soorten en maten.

     Om van de dromen van de bewoners tot daadwerkelijke uitvoering te komen is een lange en intensieve weg bewandeld. Dat is ook een vereiste als het gaat om een grote som gemeenschapsgeld. Het proces erg is ingewikkeld geworden en heeft veel tijd gekost door:
     a. onbekendheid met de regels en procedures van gunning en aanbesteding;
     b. gecompliceerde materie rondom re-integratie;
     c. een complexe begroting en financiering.

     Hierdoor is ook voor de gevraagde partijen het offreren een erg ingewikkeld traject geworden. Met alle energie van de gezamenlijke partijen heeft dit uiteindelijk geleid tot een plan voor het Werkpunt.
     MOM heeft ervoor gezorgd dat de stem van bewoners, ondernemers en wijkraad gehoord bleef en heeft veel input geleverd in de ideevorming en het programma van eisen. Sociale Zaken wordt uiteindelijk leading en heeft de

taak dit project te borgen. De verwachting is dat in voorjaar 2011 het Werkpunt, inmiddels omgedoopt tot Talentenhuis, zijn deuren opent.

Resultaat: Werkpunt kan – na goedkeuring Tilburg Akkoord – van start in voorjaar 2011.

- **Werkpoule**; in Groenewoud is het idee opgepakt om te kijken of werkzaamheden in de wijk zoals herstructurering, groot onderhoud, schoonmaak, evenementenondersteuning, beveiliging etc. ook uitgevoerd kan worden door bewoners in de wijk, wederom aansluitend bij de talenten van de mensen zelf (empowerment). Een idee is nog in de brainstormfase waarbij:
  a. gekeken wordt hoe dit het beste past bij de talenten van de bewoners;
  b. geleerd wordt van de lessen van het Werkpunt (Kruidenbuurt) en Groeibriljant (Stokhasselt);
  c. goed gekeken wordt waar en of dit idee aan te haken is bij bestaande organisaties in de wijk of stad.

  Het idee is al dikwijls geopperd, maar nog nergens zo van de grond gekomen dat het werkt. Kortom een uitdaging.

  Resultaat: Enthousiaste ideevorming waar na een SWOT-analyse verder aan gewerkt wordt met als doel in 2011 te starten.

3. als **verbinder** tussen werkers
   - **Wie = Wie**; Elkaar kennen en snel kunnen schakelen dat is het devies onder werkers in de wijk. Daarom heeft de MOM in 2010 een Wie=Wie-lijst op haar site staan met daarin de namen en contactgegevens van de werkers in de wijk. Van werkers uit de wijk horen we dat deze eenvoudige sociale kaart handig is om snel even op te zoeken wie werkzaam is in de wijk. Vanuit de MOMse-contacten proberen we deze lijst zo up-to-date mogelijk te maken en te houden. Deze doe-het-zelf sociale kaart wordt zo eenvoudig mogelijk gehouden voor werkers uit de wijk met verwijzingen naar stedelijke voorzieningen. Mocht er een beter alternatief voor hande zijn, dan houden we ons aanbevolen of zo de werkers aan elkaar te ontsluiten.

   - Naar voorbeeld van de Kruidenbuurt is er ook in Groenewoud een **centraal spreekuur** 'Vragenuurtje' genaamd. Wijkagenten, huismeesters, buurtmaatschappelijk werkster, loket-Z, wijkverpleegsters, coördinator gebiedsteam, gezondheidswerkers, casemanager SoZa en jobcoaches MOM@Work houden een gezamenlijk spreekuur. Bewoners kunnen met vragen voor een van de werkers terecht. Als privacy gewenst is, zijn er spreekkamers beschikbaar. Het spreekuur heeft twee voordelen: bewoners kunnen met hun vraag terecht op 1 plek en belanden niet meer tussen wal en schip en de werkers informeren elkaar om sluitende afspraken te maken naar aanleiding van signalen uit hun wijk. Mooiste voorbeeld van kruisbestuiving is de mevrouw die kwam met een klacht over haar huis en wegging met een baan. de spreekuren zijn informeel van karakter, het is gezellig en uiteraard ook serieus als het om wijkzaken of persoonlijke vragen gaat.

     Resultaat: Het vragenuurtje zorgt voor snel schakelen en afstemming tussen de werkers en een vlotte introductie van nieuwe werkers in de wijk.

   - **Zichtbare Schakels**; de wijkverpleegsters (Thebe) zijn terug in de wijk, zowel in Kruidenbuurt, Groenewoud en Stokhasselt. Door hun outreachende werkwijze zijn ze snel geland in de wijk, aangesloten bij het spreekuur en werd er al snel tussen de werkers wederzijds doorverwezen en afgestemd.

Zorgmijders kwamen zo in beeld en oudere wijkbewoners met verschillende problematieken werden zo goed geholpen.

Lerende Projectgroepen
De MOM stuurt samen met de partners in de wijk op een programmatische aanpak van de Wijkimpuls, zodat acties in samenhang gebeuren en uiteindelijk ook geborgd worden. Zeker met het oog op de fikse aangekondigde bezuinigingen in het sociale domein is het belangrijk om goed in beeld te hebben wat er stedelijk en wijkgericht aan initiatieven en voorzieningen al is en of en waar de wijk een zogenaamde 'plus' nodig heeft.

In beide wijken functioneert een projectgroep met managers/leidinggevenden van de MOM-partners en vertegenwoordigers van Gebiedsontwikkeling, Sociale Zaken, IMW, Brede School en bewoners. In de projectgroepen vindt afstemming plaats over de initiatieven op de impulsdoelen werk, armoede en opleiding, met schoon, heel en veilig als aandachtsgebied. De leden van de projectgroepen hebben samen goed zicht op hetgeen er in de wijk gebeurt of nodig is. In de projectgroepen worden nieuwe initiatieven besproken, op elkaar afgestemd om een stapeling van projecten te voorkomen. Hiaten en dubbelingen worden onderzocht. De projectgroepen in beide wijken zijn uitgegroeid van 'de waan van alle dag', naar een platform waarop constructief verder vooruitgekeken wordt in de ontwikkeling van de wijk.
De regels van het Tilburg Akkoord versterken de rol van de projectgroepen omdat er instemming verreist is bij plannen die ingediend zijn bij het Tilburg Akkoord. In de loop van 2010 is hier vanuit het Tilburg Akkoord meer helderheid over gekomen en is de route van een Tilburg Akkoord-aanvraag nu helder. Wel ervoor waken dat route naar Tilburg Akkoord niet te bureaucratisch wordt.

Vanuit de opgedane kennis van alles wat er leeft in de wijk is in 2010 in de projectgroepen het besef ontstaan dat er:
- meerjarig vooruitgekeken moet worden (programmatisch werken) i.p.v. project na project;
- bij aangedragen ideeën/plannen voor het Tilburg Akkoord voortaan goed getoetst moet worden of ze binnen de wijkimpuls vallen;
- niet elke aanvraag naar Tilburg Akkoord gehonoreerd hoeft te worden, hoe aanlokkelijk en creatief de ideeën soms ook zijn. Nee-zeggen is ook een verdienste.

Deze waardevolle bevindingen zijn uitkomsten van de heimiddagen van medio 2010 en gaven een goede input in de vergaderingen daarop volgend. Wonderwel liep dit proces in beide wijken zo goed als gelijk. In de projectgroep Kruiden- en Kleurenbuurt wordt nu regelmatig thematisch vergaderd waarbij een onderwerp goed uitgediept en bediscussieerd wordt met stedelijke of wijkgerichte experts. In 2010 waren de thema's "Multi-probleem gezinnen" en "Jeugd 0-12 jaar". Voor 2011 staat "Jongeren 12-23 jaar" op de agenda. Telkens met de insteek of er voldoende instrumenten wijkgericht en stedelijk voor handen zijn, of dat er mogelijk hiaten zijn, die vanuit de wijk op te lossen zijn. Deze manier van overleg werkt voor alle deelnemers verhelderend.
Duidelijke focus op de thema's werk, armoede en opleiding en eerst kijken wat er nodig is in de wijk heeft er toe geleid dat de vermaledijde projectencarrousel veelal niet bestaat en bestreden wordt.

Resultaat: De projectgroepen draaien goed als platform voor de wijkgerichte aanpak en hebben de juiste focus.

Afstemming gemeente Tilburg
De praktijk leert dat een goede afstemming met de gemeente Tilburg voor de MOM essentieel is. Met de gebiedsmanagers van Gebiedsontwikkeling is er een werkend partnerschip ontstaan. Dit komt tot uiting in:

- het voorbereiden van de projectgroepen in elke wijk;
- het voorbereiden van themavergaderingen, hei-dagen;
- het maken/schrijven van een meerjarig wijkplan enz.

Dat gaat met de goede energie en wederzijdse inzet.

De werkers van de MOM-partners geven aan dat ze juist bij bovengenoemde organisatieoverstijgende activiteiten een rol zien weggelegd voor de MOM-manager. In 2010 heeft de MOM regelmatig gevraagd aan de werkers welke rol de MOM-manager moet nemen, in plaats van acties zelf als MOM uitzetten. De praktijk leert ook dat de rol van de MOM het beste tot zijn recht komt als aanjager en ondersteuner; daarbij telkens ervoor zorgen dat de werker(s) eigenaar word(en) van het initiatief, en zo meehelpen de gewenste borging tot stand te brengen. Klinkt logisch, is logisch.

Valkuil bij de intensieve samenwerking met de gemeente is soms dat overige partijen er van uitgaan dat gemeente en de MOM de handschoen wel oppakken; partijen hebben dan de neiging een meer afwachtende houding aan te nemen, met het risico dat plannen, ideeën minder goed en breed gedragen worden. Deze valkuil is besproken in de projectgroepen en er wordt op gelet om 'trekkers' te benoemen uit alle geledingen.

Op bestuurlijk niveau is er jaarlijks een overleg tussen het MOM-bestuur en de betrokken portefeuillehouders wonen, welzijn, werk, armoede en zorg. Dit jaar is er ondermeer afgesproken dat de MOM-partners als stakeholders betrokken worden bij de afwegingen rondom de bezuinigingen voor de jaren 2012-2014. Vanuit het gemeentebestuur is er waardering uitgesproken over de rol van de MOM; de gemeente kan en wil niet alles op eigen houtje doen en heeft initiatieven als de MOM hard nodig; "De MOM als een buitenboordmotor die de grote tanker gemeente ietsjes van koers doet veranderen", aldus wethouder Hamming.
In het advies van Expertisegroep Participatie (voormalig wethouders, ondernemers en universiteit) aan het college van B&W omtrent de flinke bezuinigingen op re-integratiegelden is de werkwijze van de MOM gepresenteerd als "vrijbuiters in de wijk die bijzonder aanspreekt en leidend kan zijn".

Resultaat: De samenwerking met de gemeente verloopt goed. Gemeente is enthousiast over de bijdrage MOM aan de wijkontwikkeling in beide wijken.

Vergelijkend wijkonderzoek
Medio 2010 is er vanuit Futura het idee ontstaan om een aantal wijkinitiatieven met elkaar te vergelijken. Naast de MOM wordt nog zes andere Brabantse initiatieven vergeleken, met als uitgangspunt hoe nieuwe organisatievormen of samenwerkingsverbanden langs de weg van het wonen kunnen bijdragen aan het versterken van de 'civil society'. De praktijkcases zijn: .

- Wijkpuntonderneming Casade Waalwijk
- Coalitie Helmond-Oost
- Wijkonderneming (Hambaken – Den Bosch),
- Alliantie Doornakkers (alliantieteam Woonbedrijf/gemeente Eindhoven)
- ViceVersa (Buurtonderneming Westrand Roosendaal)
- Wijkfoto en wijkaanpak Dommelbergen (Oosterhout)
- MOM (Kruidenbuurt / Groenewoud - Tilburg)

Nu lijken de initiatieven soms onvergelijkbare grootheden, ook omdat de situatie in de wijk of stad verschillend is, de eerste uitwisseling leert al dat er veel wederzijdse herkenning is in de aanpak of juist strubbelingen van het werken aan vitale coalities in de

wijk. Frappant is dat bijvoorbeeld de Wijkonderneming in Den Bosch verdraaid veel op de MOM lijkt en een half jaar later van start gegaan is, zonder dit van elkaar te weten. Naast het leren van elkaar is het de bedoeling dat de initiatieven ook becommentarieerd worden door een team van externe deskundigen en dat de beschrijvingen en geleerde lessen gepubliceerd worden.

Op weg naar MOM 2.0
Evaluatie van de MOM halverwege 2010 leerde dat er bij de MOM-partners nog veel verschillende beelden leven of wat de MOM is, kan zijn of moet zijn. Toch zijn de partners ervan overtuigd dat een vorm van samenwerking in de wijk absoluut noodzakelijk is op de terreinen welzijn, wonen en zorg, ook met het oog op het teruglopen van de budgetten voor de komende jaren. Evaluatie van de MOM heeft geleid tot een onderzoek hoe de 'MOM 2.0' eruit moet gaan zien. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door Dorine Brinkhof van Thebe en zal mede leidraad zijn voor beslissing over invulling van de MOM voor de komende jaren. De uitkomsten van het onderzoek worden in mei 2011 verwacht. Overleg tussen de MOM-bestuurders en de portefeuillehouders op de werk, welzijn en zorg leerde dat 'ontstapelen' het adagium ook voor de MOM kan zijn in de komende jaren.

Verbinding naar andere wijken
Naast het vergelijkend warenonderzoek van Futura is er ook meer en meer uitwisseling tussen de vijf impulswijken onderling. Met name Kruidenbuurt, Groenewoud en Stokhasselt leggen onderling verbindingen omdat problematieken in deze drie wijken vergelijkbaar zijn. Vooral de praktische aanpak van de MOM wordt gevraagd terwijl MOM weer leert van initiatieven als de Groeibriljant. Maar ook manieren van werken, organiseren, bewonersparticipatie worden uitgewisseld.

Daarnaast wordt er samengewerkt in het presenteren van de aanpak per wijk. Waarom drie keer het wiel opnieuw uitvinden als acties van Stokhasselt overgezet kunnen worden naar West en Zuid en andersom. Waarschijnlijk zal MOM@Work in 2011 ook van start gaan in Stokhasselt, mede in het kader van de door het college afgesproken intensivering van de Wijkimpuls op het gebied van toeleiding naar werk.

Wat ging er niet goed in 2010

Het project "**Studentenhuisvesting in de wijk** met wijkgerichte tegenprestatie" iets dat relatief eenvoudig uit te voeren leek, is doorgeschoven naar voorjaar 2011. Overleg heeft ertoe geleid dat het idee nu wel geborgd is bij De Twern, WonenBreburg en gemeente Tilburg als trekkers en dat de naastliggende wijk 't Sant de plek wordt voor de pilot van dit project.

In 2010 is er een voorzichtig begin gemaakt met de **MOM-monitor**. Daarin een aantal door het MOM-bestuur vooraf aangeduide acties waarvan de vorderingen en resultaten bijgehouden worden. De praktijk leert dat tussenrapportages over de stand van zaken van de MOM aan het MOM-bestuur deze monitor grotendeels overlappen. Nog steeds is er geen handig werkend systeem om de acties en meerwaarde van de MOM te meten. In den lande buigt men zich ook over rendementsmetingen getuige de veelheid aan methodieken zoals Effectenarena, Effectenkaart, de RBA-methode, Sociale return of Investement, Verhalen etc. In 2011 is het goed om nogmaals te kijken of de MOM-monitor op de meest werkbare manier in te richten is.

De intentie om op wijkniveau meer samen te werken met de zeven verenigde **sociale activeerders** is niet geheel uitgevoerd. In eerste instantie leefde het idee dat met de inzet de activeerders wijkgerichte projecten opgestart konden worden. De praktijk leerde

dat dit regelmatig leidde tot initiatieven waar ook al stedelijke voorzieningen voor zijn, of die niet bijdragen aan de benodigde 'plus' in de wijk. Positieve uitzondering is het project Werk & Aandacht in de Kruidenbuurt, een coproductie van Wonen Zorg Service in de wijk, SEW en ROC, waarin vrouwen geactiveerd worden tot o.a. woonzorgservice-dienstverlener.

De **MOM-denktank** met beleidsmakers uit de zes partners is door de MOM-manager slechts eenmalig om input gevraagd over programmatisch werken en het maken van meerjarige wijkplannen die door alle organisaties gedragen worden. Om ook in beleid te ontstapelen zou het meer betrekken van beleidsmakers uit de MOM-partners een mogelijkheid zijn. Hierover wordt binnen de MOM verschillend gedacht. Daarnaast hebben de beleidmakers goede lijnen onderling en vinden zij elkaar indien nodig.

Vooruitblik 2011 en verder

Versterkende allianties

De MOM ontwikkelt zich langs de lijnen van 'aanjager', 'versterker op de achtergrond' en 'verbinder tussen werkers'. Vooral het versterken op de achtergrond is bij werkers de rol die men graag ziet van de MOM. En wonderwel, misschien onverwacht, geniet ook de MOM-manager van deze rol; anderen in staat stellen onze gezamenlijke doelen in de wijk te realiseren via slimme verbindingen en werkende coalities in de wijk met een hart voor de wijkbewoner.
De vraag die je kunt stellen is: "Is het mogelijk om nog intensiever en nog steviger samen te werken binnen de MOM?" Op dit moment is er goed overleg en goed contact tussen de werkers en men weet elkaar te vinden als dat nodig is, als er iets knelt. Op preventief vlak, om te voorkomen dat er problemen ontstaan, is daar zeker nog iets op te winnen.
Er is geen specifieke en exclusieve MOM-binding tussen de werkers onderling. De MOM stuurt zonder macht en probeert hen te verleiden zaken anders, samen of niet meer te doen. Iedere werker van de MOM-partner doet dit vanuit zijn eigen organisatie met de beste intenties en bedoelingen, altijd werkend vanuit de opdracht van de thuisbasis.

Zoals de MOM op dit moment georganiseerd is niet de verwachting dat die binding nog intensiever zal worden. In sommige gedachtespinsels over de toekomst wordt gedacht aan frontlijnteam waarin verschillende disciplines als team samenwerken.
Iedereen zit nu nog met een navelstreng aan zijn of haar organisatie vast.
Een frontlijnteam zou kunnen bestaan uit woonconsulenten, wijkagenten, jobcoaches gebiedscoördinator, maatschappelijk werkster, casemanager en actieve wijkbewoners. Uiteraard met mandaat en opererend bijvoorbeeld vanuit één pand. Dit past ook in de gedachte van de WMO waarbij werkers en vrijwilligers samen dichtbij opereren.
Het zou de moeite waard zijn om deze richting verder uit te diepen en mee te nemen het onderzoek naar MOM 2.0.

Nieuw werkwoord: Ontstapelen

In de nota lessen wijkaanpak concludeert het Tilburg college dat er op verschillende terreinen sprake is van een opeenstapeling van maatregelen, voorzieningen en regelingen en dat de gemeente gebaat is bij meer focus en ontstapeling. Dat geldt ook voor de wijkimpuls. In de projectgroepen is dit vertaald om zoveel mogelijk te versterken wat er al is aan lopende en succesvolle initiatieven, wijkgericht of stedelijk en enkel bij hiaten nieuwe initiatieven te ontwikkelen, die moeten passen in een meerjarig programma voor de wijk.
De opdracht naar organisaties dat de focus op de wijk moet gaan liggen, heeft de neiging om het stapelen juist weer te voeden. Organisaties die nog niet wijkgericht werken 'stormen' nu met goedbedoelde initiatieven de wijk in, zonder dat altijd de vraag gesteld wordt of het aanbod van het product wel past in de wijk en in het wijkgericht werken.
Kortom ontstapelen is een activerend werkwoord maar zou ook een pseudoniem kunnen zijn voor verschillende zaken NIET meer te doen. Dat is keuzes maken en een
Een kans voor verdergaande ontstapeling kan liggen in het formeren van een multidisciplinair frontlijnteam.

Doorontwikkeling WMO

De doorontwikkeling van de WMO naar een wijkgerichte aanpak biedt kansen om de wijkgerichte aanpak van de MOM te versterken. De koers is dat de WMO dichter bij de burgers gebracht wordt, zorg en welzijn worden meer dan voorheen met elkaar verbonden en de WMO moet financieel beheersbaar blijven. Om dit te bereiken wordt er toegewerkt naar een intensievere samenwerking van professionals en informele zorgverleners op de gebieden welzijn en zorg. Uitgangspunt daarbij is de individuele vraag van bewoners, rekening houdend met de eisen van laagdrempeligheid, goede bereikbaarheid en kwaliteit. De aanpak verloopt steeds volgens drie stappen:

1. wat kunnen burgers zelf of met familie, wijkbewoners of vrijwilligers?

2. welke collectieve of algemene voorzieningen kunnen worden ingezet?
3. welke individuele voorziening zijn er verder nog nodig?

In 2011 start deze aanpak in de wijken Korvel en Stokhasselt. Na evaluatie in 2012 is het voornemen deze pilots uit de breiden naar zes andere wijken waaronder Kruidenbuurt en Groenewoud.

MVO ook investeren in People

In Tilburg wordt veel aandacht besteed aan Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen, met name gericht op duurzaamheid op de gebieden **P**lanet en **P**rofit. De derde **P** van **P**eople is daarin nog onderbelicht. MOM wil samen met gemeente Tilburg, Bort en BZW etc. met Tilburgse werkgevers de dialoog op gang brengen om juist ook in deze tijd te investeren in (kwetsbare) inwoners uit onze stad. In een vergelijkbare tijd begin 2000 heeft een soortgelijk vraag aan Tilburgse werkgevers o.a. geleid tot het tROM-project waar in de afgelopen jaren meer dan 750 Tilburgers hun weg naar werk vonden. De uitdaging is om ook nu te luisteren waar werkgevers behoefte aan hebben en hen te prikkelen mensen een baan te geven. Gemeente Tilburg geeft aan hier trekker van te worden. MOM levert aandeel om dit te versleutelen naar de wijkgerichte werkgeversbenadering en bijvoorbeeld de ervaringen vanuit MOM@Work. Daarnaast zou de verbinding van bedrijven met omliggende woonwijken/impulswijken versterkt kunnen worden.

MOM-acties 2011

De concrete MOM-acties voor 2011 zullen uitgewerkt worden in het MOM-plan 2011 en MOM-monitor.

Met plezier!

tot MOM,

Ralf Embrechts
MOM-manager
14 februari 2011